



notitie

FORUM STANDAARDISATIE 12 december 2018

Agendapunt 4 Open Standaarden, adoptie

Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Stuurgroep Open Standaarden
Datum:	30-11-2018
Versie:	definitief / 1.0
Bijlagen:	FS 181212.4A1, 4A2, 4A3, 4B, 4C, 4E

Samenvatting

Ter bespreking

- A. Monitor open standaarden [bijlagen 4A1, 4A2 en 4A3]
- B. Ingekomen brief SIKB: reikwijdte pas-toe-of-leg-uit-lijst [bijlage 4B]
- C. Overzicht verspreiden IV-meting en monitor onder achterban [bijlage 4C]
- D. Presentatie door Wido Potters (ISPconnect) over leveranciers en open standaarden

Ter kennisname

- E. Ontvangen notitie programma eID [bijlage 4E]
- F. Kamerbrief en -overleg over "Verhogen informatieveiligheid bij de overheid"
- G. Over API's
- H. Documentstandaarden en Digitoegankelijk
- I. Vindbare juridische info met LinkeXtractor o.b.v. open standaarden ECLI, BWB en JCDR
- J. 2de workshop 'Modern E-Mail Security Standards for EU Governments' (Den Haag)

Ter bespreking

Ad A. Monitor open standaarden

[bijlagen 4A1, 4A2 en 4A3]

1. **Graag het bijgaande rapport Monitor Open standaarden 2018 inclusief de bijlage over voorzieningen ter afronding van de onderzoeksopdracht aan ICTU vaststellen en kennisnemen van de conclusies. Jaarlijks onderzoekt ICTU in opdracht van het Forum Standaardisatie de toepassing van de open standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst. Hiertoe onderzoekt ICTU-aanbestedingen en voorzieningen. Daarnaast wordt gekeken welke informatie over het gebruik per standaard beschikbaar is.**
2. **Graag instemmen met de notitie 'Duiding en maatregelen Monitor Open standaarden 2018' van Forum Standaardisatie aan het OBDO, danwel het concept wijzigen conform uw inzichten. In deze notitie interpreteert het Forum Standaardisatie de resultaten van de Monitor Open standaarden 2018 en (her)formuleert het de maatregelen die het hierop wenst.**

Ad B. Ingekomen brief SIKB: reikwijdte pas-toe-of-leg-uit-lijst

[bijlagen 4B]

U wordt gevraagd bijgaande ingekomen brief van SIKB en een ter vergadering toegelicht voorstel voor een antwoord te bespreken.

Achtergrond

Het bureau heeft bijgaande brief ontvangen van de heer Keuzenkamp, voorzitter van het CCvD Datastandaarden (Centraal College van Deskundigen). Het CCvD is ingesteld door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB, beheerder van de SIKB 0101- en SIKB 0102-standaarden), het Informatiehuis Water (IHW, beheerder van de Aquo-standaarden) en de stichting RIONED, de koepelorganisatie voor stedelijk waterbeheer en riolering in Nederland.

Namens het CCvD kaart de heer Keuzenkamp twee knelpunten aan: de reikwijdte van de 'pas toe of leg uit'-lijst in relatie tot ICT-ontwikkelingen bij de Rijksoverheid (specifiek DSO en BRO) en daarnaast de (on)bekendheid van de 'pas toe of leg uit'-lijst bij decentrale overheden.

Inzake het eerste knelpunt hebben de voorzitter en het bureau voorafgaand aan deze vergadering contact gehad met betrokken partijen. Ter vergadering worden de uitkomsten van deze gesprekken toegelicht en een voorstel gedaan voor het antwoord van het Forum op de brief van het CCvD.

Ad C. Overzicht verspreiden IV-meting en monitor onder achterban

[bijlage 4C]

Forum Standaardisatie heeft afgesproken dat ieder Forum-lid de IV-meting en monitor verspreidt onder zijn/haar eigen achterban. Bijgaand een overzicht van de huidige stand van zaken voor zover bekend. U wordt gevraagd updates te melden.

Ad D. Presentatie door Wido Potters (ISPconnect) over leveranciers en open standaarden

Met enige regelmaat ontvangt het Forum Standaardisatie signalen van leveranciers dat overheden niet altijd vragen om de relevante open standaarden van de ‘pas toe of leg uit’-lijst. Wido Potters, voorzitter van branchevereniging ISPconnect, zal vertellen over de ervaringen hiermee van branchegenoten en van hemzelf. Hij gaat graag met het Forum Standaardisatie in gesprek over hoe deze situatie verbeterd kan worden.

Achtergrond

Eerder schreef Wido de blog “Een veilig internet mag niets kosten”.¹ Hierna volgt een citaat uit die blog: *“Ik erger mij groen en geel aan bovenstaande praktijken. Bedrijven die wél investeren in een veiliger en moderner internet maken daar kosten voor en die kosten komen terug in de prijs die voor het product/de dienst gevraagd wordt. Overheden kiezen voor de allergeedkoopste aanbieder, ook als die aanbieder onbillijke redenen opwerpt om zich niet aan veilige en moderne standaarden te houden. Wordt het niet eens tijd dat het Forum Standaardisatie voldoende middelen en tanden krijgt om zich écht hard te maken voor een beter internet?”*

Een ander voorbeeld komt terug in een e-mail d.d. 30 mei 2018 van een leverancier aan Forum Standaardisatie met het onderwerp “Standaardisatie, echter geen controle of mandaat”.² De leverancier stelt een recente ervaring te hebben met een overheidsorganisatie die bewust een ‘pas toe of leg uit’-standaard in een aanbestedingstraject geheel negeerde. Hij geeft aan meerdere van dit soort ervaringen te hebben gehad en pleit voor aanscherping van het beleid rondom de toepassing van open standaarden.

Over Wido Potters

Wido Potters is voorzitter van ISPConnect. Hij is sinds 2003 werkzaam in de internet sector. Sinds 2006 werkt hij voor BIT, een bedrijf uit Ede dat datacenter- en managed hosting diensten levert. In 2015 is Wido toegetreden tot de technische commissie van de VvR (Vereniging van Registrars). In datzelfde jaar heeft hij de stichting AbuseIO opgericht, deze stichting houdt zich bezig met de ontwikkeling van free en open source software voor (internet) abuse afhandeling.

Over ISPConnect

ISPConnect is de branchevereniging van Internet Service Providers en heeft als belangrijkste doel de belangen van haar leden collectief te behartigen. Dat doet ISPConnect op de punten privacy, veiligheid, imago en opleiding. Als vereniging heeft ISPConnect een brede achterban van bijna 100 leden.

¹ Blog “Een veilig internet mag niets kosten”, <https://www.ispconnect.nl/blog-veilig-internet-mag-niets-kosten/>

² Voor e-mail zie:

<https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2018/0613/FS-20180613.04F-Signalen-van-leveranciers-over-a-fwijkingen-van-pas-toe-of-leg-uit.pdf>

Ter kennisname

Ad E. Ontvangen notitie programma eID

[Bijlage 4E]

Van het programma eID is bijgaande notitie ontvangen met als onderwerp "Ter informatie: Routeringsvoorziening en OIDC koppelvlak". Met deze notitie informeert het programma eID het Forum Standaardisatie over het beoogde gebruik van de OpenID Connect (OIDC) standaard en het voornemen om OIDC aan te melden voor de 'pas toe of leg uit'-lijst. Men wil OIDC aanvankelijk naast SAML (dat op de 'pas toe of leg uit'-lijst staat) inzetten en op termijn SAML uitfaseren.

Ad F. Kamerbrief en -overleg over "Verhogen informatieveiligheid bij de overheid"

Op 16 oktober heeft Knops (Staatssecretaris van BZK) een brief naar de Tweede Kamer gestuurd over "Verhogen informatieveiligheid bij de overheid".³ Met name de volgende drie punten uit deze brief zijn relevant voor Forum Standaardisatie:

- Verhogen adoptie informatieveiligheidsstandaarden (oftewel implementatieafspraken en metingen);
- Veilige overheidswebsites (oftewel verplichting HTTPS);
- Herkenbaarheid van overheidswebsites en e-mail (oftewel 1-overheidsdomeinnaamextensie).

Over deze brief en verschillende andere kamerbrieven waaronder de brief over de monitor open standaarden 2017 is op 31 oktober 2018 overleg gevoerd tussen de Tweede Kamer en Staatssecretaris Knops. Hieronder volgen enkele voor het Forum Standaardisatie relevante citaten uit het verslag.⁴

Mevrouw Özütok (GroenLinks):

"Dan een ander punt dat mijn fractie heel erg belangrijk vindt, namelijk open standaarden. Uit de monitor die we begin dit jaar ontvingen, blijkt dat er in aanbestedingen steeds meer met open standaarden wordt gewerkt. We zijn er echter nog lang niet. Het begin is er, maar we kunnen tempo maken. Nog te vaak is er onvoldoende kennis of prioriteit om te kiezen voor open standaarden, terwijl de voordelen daarvan vaak wel onderkend worden. Wat is de ambitie van deze staatssecretaris op dit punt?"

"We lezen dat de Baseline Informatiebeveiliging Overheid wordt geïmplementeerd. Dat is goed nieuws. De planning lijkt ons alleen wel weinig ambitieus. Kan dit niet wat sneller? Zo vraag ik de staatssecretaris. Verder is het goed te lezen dat er onderzoek wordt gedaan naar de herkenbaarheid van overheidswebsites en e-mails. Wanneer kunnen we de conclusies hiervan verwachten?"

De heer Verhoeven (D66):

"Verder wil de staatssecretaris MijnOverheid gaan verbeteren en wil hij naar één domeinextensie, zoals .gov in de Verenigde Staten, zodat je gelijk ziet dat het een overheidssite betreft. Op zich lijkt me dat positief, maar dat neemt nog niet weg dat er een wildgroei is aan overheidswebsites. Die zijn op allerlei verschillende manieren benaderbaar en hebben verschillen qua uiterlijk en type, maar dat kan wel erg verwarrend zijn voor mensen die één specifiek onderdeel van de overheid zoeken. Wij hebben weleens gepleit voor één online startomgeving van waaruit je verder kan zoeken. Die zouden we graag willen zien."

Staatssecretaris Knops:

"Een vraag van mevrouw Özütok is wat de ambitie van de overheid is op het gebied van aanbestedingen met betrekking tot standaarden. Overheden zijn verplicht de standaarden van de lijst toe te passen als zij €50.000 of meer investeren in ICT-systemen. Daarbij geldt dan het principe "comply or explain". Pas toe, en als je dat niet

³ Kamerbrief Knops over "Verhogen informatieveiligheid bij de overheid" d.d. 16 oktober 2018:

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-26643-574.html>

⁴ Verslag Algemeen Overleg Tweede Kamer d.d. 31 oktober 2018: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-864324>

doet, moet je uitleggen waarom niet. Dat moet ook in jaarverslagen worden uitgelegd. Ik vind dat "comply", of het toepassen, belangrijker moet worden. Dat zou eigenlijk de regel moeten zijn. Er moet dus minder ruimte zijn om te zeggen dat je het anders doet. Dat wordt ook gemonitord. In het Forum Standaardisatie, dat zich daarmee bezighoudt, worden maatregelen besproken en genomen om dat percentage te doen stijgen. Ook hiervoor geldt: stimuleren is belangrijk. Een goed voorbeeld van de overheid is belangrijk. Als wij het idee hebben dat het ergens niet goed gaat, moeten we daarop inspringen. Begin 2019 zal een volgende meting op dit vlak plaatsvinden."

"Dan heeft mevrouw Özütok nog een vraag gesteld over de snelheid van de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid. Ze vroeg of dat wel snel genoeg gaat. Die BIO, zoals die heet, wordt in december vastgesteld als hét normenkader voor informatiebeveiliging bij de overheid. Op dit moment hanteren overheden nog hun eigen sectorspecifieke baseline, zoals ik ook heb aangegeven in de brief over informatieveiligheid die op de agenda staat. Mij is niet bekend dat er ten aanzien van implementatie van de sectorale baselines overheden zouden zijn die die niet zouden toepassen of dat het niet snel genoeg zou gaan. Dus als u daar wel informatie over heeft, dan hoor ik dat graag."

"Mevrouw Özütok vroeg ook nog wanneer het onderzoek naar herkenbaarheid van overheidswebsites is afgerond. Dat zal naar verwachting in december zijn."

Ad G. Over API's

API-strategie

Vanuit het Kennisplatform API's, zijn we bezig met het vaststellen van een API-strategie voor de overheid. De eerste versie wordt begin februari gepubliceerd. De API-strategie gaat o.a. in op hoe je als organisatie data zou moeten delen met derden op zo'n manier dat ontwikkelaars makkelijk kunnen aansluiten, zodoende kunnen verschillende applicaties goed met elkaar communiceren. Gezien de relevantie van deze ontwikkeling voor een moderne digitale overheid is het belangrijk om mee te doen. Mochten jullie nog niet betrokken zijn sluit je dan aan via: <https://www.geonovum.nl/themas/kennisplatform-apis>

Prijsvraag

Het platform wil API's beter bij de vraag aan laten sluiten, kennis over het toepassen van API's uitwisselen en de aanpak bij verschillende organisaties op elkaar afstemmen en waar nodig standaardiseren. Daarnaast gebeuren er al heel veel interessante dingen op het gebied van API's binnen de overheid. Om hier meer bekendheid aan te geven organiseert het Kennisplatform API's voor het eerst de prijsvraag de "Beste API van de Overheid". We zijn daarom op zoek naar API's die goed scoren op het gebied van toegankelijkheid, implementeerbaarheid en de waarde voor de eindgebruiker. APIs kunnen voor 3 december worden aangemeld. De uitreiking is begin februari.

Bijeenkomsten

Er zijn afgelopen periode op verschillende plekken presentatie gegeven over API's. Zoals een plenaire presentatie bij het internationale congres API Days Amsterdam over de rol van API's binnen de overheid en wat daar gebeurt, en een sessie over wat de Overheid kan leren van de Platformeconomie bij het ECP-jaarcongres. Als jullie nog interessante bijeenkomsten of bestuurstafels weten waar het API-verhaal dient te landen laat dit ons dan weten.

Ad H. Documentstandaarden en Digitoegankelijk

- Op 22 november organiseerde BFS in samenwerking met Digitoegankelijk.nl (Logius) een workshop over PDF en Toegankelijkheid in Utrecht. Er waren 135 inschrijvingen waarvan er ongeveer 110 bij het evenement aanwezig waren. Astrid Oosenbrug gaf een keynote presentatie waarin zij benadrukte hoe belangrijk het is als overheid om het voorbeeld te geven bij het toepassen van de toegankelijkheidswetgeving. Zij betoogde ook dat de overheid toegankelijkheid niet moet zien als een eenvoudige verplichting, maar als een kans om maatschappelijk betrokken te blijven.

Andere sprekers waren Kristian Mul van Digitoegankelijk en Josephine Schwebler die sprak over de aanpak van het Duitse Ministerie van Milieu om PDF-documenten toegankelijk te maken voor ze gepubliceerd worden. Esther Pieris van de Nederlandse Zorgautoriteit vertelde hoe zij probeert om toegankelijkheid een organisatieverantwoordelijkheid te maken.

- Op 13 december spreken zowel Kristian Mul van Digitoegankelijk als Han Zuidweg van BFS op de Praktijkdag Digitale Toegankelijkheid die voor gemeenten wordt georganiseerd door uitgeversbedrijf SDU.
- Begin oktober is de community site <https://opendocumentstandaarden.pleio.nl/> live gegaan. BFS heeft deze site gebouwd voor organisaties die ervaringen en kennis willen uitwisselen over toegankelijkheid en documenten. De site is vrij toegankelijk zonder registratie. Registratie is wel nodig om actief deel te nemen door vragen te stellen of beantwoorden, bloggen of wiki pagina's te maken. Tot dusver heeft de community rond de 30 leden uit verschillende lagen van de overheid, en dit aantal groeit nog dagelijks.

Ad. I. Vindbare juridische info met LinkeXtractor o.b.v. open standaarden ECLI, BWB en JCDR

Voor wat betreft de standaarden ECLI, BWB en JCDR het nieuws dat KOOP onlangs 2de werd bij de Computable Awards voor de LinkeXtractor.⁵ Sinds oktober 2017 is de overheidsvoorziening LiDo - een databank met miljoenen hyperlinks - vernieuwd met deze LinkeXtractor. Met LiDo is zowel wet- en regelgeving te vinden, als rechterlijke uitspraken, die vervolgens verrijkt zijn met links naar elkaar. Zo kan inzicht worden verkregen in de verbanden tussen nationale en Europese regelgeving, uitspraken van Nederlandse en Europese rechters, parlementaire documenten en officiële bekendmakingen. Het gebruik van de open standaarden ECLI, BWB en JCDR is hiervoor onmisbaar.

Meer over de LinkeXtractor is te lezen in het artikel van Marc van Opijnen dat in januari 2018 verscheen in Computerrecht.⁶

Ad J. 2de workshop 'Modern E-Mail Security Standards for EU Governments' (Den Haag)

Hieronder volgt een citaat uit de uitnodigingsbrief:

"On June 8th, the 1st workshop on modern e-mail security standards for EU governments brought together experts from EU member states, EU institutions and industry in Munich. 20 subject matter experts came together to discuss methods, successes and barriers to adoption of modern e-mail standards, building relationships for future cooperation.

The National Cyber Security Centre of the Netherlands (NCSC-NL) and the Federal Office for Information Security of Germany (BSI), in collaboration with the Dutch Standardisation Forum, would like to invite you to the 2nd Workshop on modern E-Mail Security Standards for EU Governments, to be held on December 13th (evening) [and] December 14th [in] The Hague, The Netherlands.

The focus of this workshop is the sharing of (technical) knowledge and deployment experiences of the respective member states. We're looking forward to an open and enriching discussion with member state's (technical) experts with regards to the adoption of modern e-mail security standards against spoofing (i.e. SPF, DKIM, DMARC) and for authentication/encryption (i.e. STARTTLS, DANE)."

⁵ "LinkeXtractor van KOOP volgens jury-oordeel 2e bij de Computable Awards", <https://www.koopoverheid.nl/actueel/nieuws/2018/11/14/linkextractor-volgens-jury-oordeel-2e-bij-de-computable-awards>

⁶ "Legal(Ly) Linked Data. Over De Noodzaak Tot Betere Standaardisatie Van Juridisch Bronmateriaal", <https://ssrn.com/abstract=3212555>